

ЕКОПРОЕКТУВАННЯ В СИСТЕМІ АРХІТЕКТУРНОЇ, АРХІТЕКТУРНО-ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ І ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ ОСВІТИ.

Денисенко К. В., асистент кафедри ОА і ДАС
Одеська державна академія будівництва та архітектури
Тел. 8 (097) 010-57-26

Анотація. В статті розглядаються питання актуальності виховання екологічної культури професійних дизайнерів та архітекторів і необхідність введення в систему архітектурно-дизайнерської освіти навчальних завдань і навчальної дисципліни «Екопроекткування».

Ключові слова – архітектурне середовище, архітектура, дизайн, архітектурно-дизайнерська освіта.

Постановка проблеми. Не зважаючи на підвищення зацікавленості фахівців і частини споживачів питаннями оздоровлення негативного в екологічному плані середовища і зменшення руйнівного впливу створеної людиною техногенної цивілізації, практика будівництва, особливості способу мислення і способу життя більшості населення України, тематика і методика учбового і практичного проектування вказують на недостатній рівень усвідомлення необхідності змін в відношенні до екологічних проблем і наслідків зазначених проблем на саме існування людства.

Мета роботи. Аргументувати необхідність введення в систему підготовки архітекторів, архітекторів-дизайнерів і дизайнерів завдань або окремих дисциплін з екологічного проектування.

Аналіз останніх досліджень. В. Т. Шимко підкреслює, що «метою роботи нових зодчих» стало не престижне штучне проектування значних будинків і ансамблів, а гармонізація всього нашого оточення, в усіх його видах і деталях [1, С. 8]

Розвиток науки і техніки, новітніх технологій, розрив з законами природи, розвиток техногенної цивілізації, руйнівної і антагоністичної природному оточенню, збільшення вимог і бажань споживачів, вимагають комплексного підходу до рішення проблем проектування середовища життєдіяльності людей.

Все більше фахівців присвячують свої роботи питанням екології, екологічної гармонізації штучного і природного середовища, пошуку вирішення вказаних проблем. Це ілюструє і сучасне визначення терміну «дизайн», запропоноване В. Я. Даниленком [2]. Заслужовують на увагу розробки В. А. Ярового, в яких він комплексно аналізує особливості формування архітектурного середовища в умовах антропогенних впливів і виводить принципи архітектурно-екологічного формування житлових комплексів, і дослідження Орлової О. О [3], яка розглядає актуалізацію екологічного фактору в дизайні. Виділила специфічні стратегії проектування, що мають задовольнити в сучасному екологічному стані, визначила характери особливості екологічного дизайну, відзначила актуальність екологізації дизайнерської освіти, що демонструє важливість і необхідність впровадження екологічного фактору у сферу проектної-художньої діяльності.

Зв'язок з науковими програмами. Робота виконана згідно комплексних програм науково-дослідних робіт кафедри основ архітектури і дизайну архітектурного середовища АХІ ОДАБА (м. Одеса) та інституту міжнародної і післядипломної освіти Східноєвропейської академії економіки і менеджменту (м. Черкаси).

Завдання роботи.

- Проаналізувати необхідність виховання екологічної культури у фахівців - проектувальників і користувачів.
- Проаналізувати існуючі завдання і підходи до учбового і практичного проектування і наслідки зазначених підходів для екологічного стану середовища.
- Запропонувати загальну структуру навчальної дисципліни з «Екопроекування».

Низький рівень загального розвитку більшості населення України, втрата інституцій морального виховання, відсутність правових відносин в державі, проголошення основною метою існування дій щодо накопичення матеріальних цінностей і збагачення будь-яким, навіть злочинним шляхом, фактично хаотичний розвиток суспільства, ніким не обмежені можливості для тих, хто має великі гроші, загострюють як суспільно-етичні, матеріальні, так і екологічні проблеми. І при відсутності духовних і моральних важелів впливу на свідомість матеріалістично налаштованого населення уявляється за необхідне пояснення людям на матеріалістичному рівні наслідків їх варварського відношення до природи і навіть до себе.

Необхідне ілюстроване фактами, цифрами, прикладами з життя людей пояснення конкретного впливу, конкретних факторів, конкретних елементів, дій, на конкретні органи і конкретні наслідки.

І хоча при комерціалізації суспільства і істерії споживання вирощування класу бездумних споживачів, екологічне виховання, екологічна освіта людей є матеріально не вигідною як для тих, хто буде постійно займатися такою освітою, так і для тих, хто наживається на зазначеній істерії споживацтва, залишаються можливості пояснювально-виховної роботи тими представниками інтелігенції, хто на пряму не залежить від вигод або невгод наслідків зазначеної діяльності. Такі можливості позитивного впливу на маси мають свідомі і розуміючі небезпеку екологічного кризового стану представники творчої і педагогічної інтелігенції. Тим більше, таке завдання під силу викладачам, при наявності в системі вищої освіти предметів з загальної екології, екологічної безпеки і т. д. Величезний потенціал можливостей виховання екологічної культури як фахівців-проекувальників, так і користувачів (котрими є також і самі проектувальники і члени їх родин) належить спеціальним предметом з практичного екологічного проектування. Навчальні предмети з практичного екопроекування повинні ознайомити ближче студентів з існуванням і характером екопроблем, привчити до звички пошуку рішення екопроблем засобами архітектури і дизайну, навчити свідомо відноситись до природи і людини, надати розуміння, що архітектура цінна лише через сприймання її цінності людьми, а сприймання адекватної цінності можливе лише при існуванні певного здоров'я у людей.

Сучасні підходи до учбового і практичного проектування як архітекторів, так і архітекторів-дизайнерів і дизайнерів будь-якої спеціалізації, за рідким виключенням, ставлять за мету перш за все художнє рішення, композиційні пошуки для емоційного враження або виконання певних параметрів.

А питанням безпечності, нешкідливості, тим більше, корисності фактично не приділяється ніякої уваги.

Людство довгий час переймалося і переймається питанням саме зовнішнього вигляду, створивши багато в чому антигуманну сутність сучасної цивілізації. Тому в наш час так багато об'єктів естетичних, але не завжди безпечних і корисних. Наш час, час моральної і екологічної анархії і руйнації, час кризового екологічного стану вимагає введення в курс підготовки архітекторів і дизайнерів будь-яких спеціалізацій завдань або окремих навчальних дисциплін з практичного «Екопроекування».

Робочі навчальні плани різних ВНЗів мають дисципліни з основ екології (дисципліна 1.2.7 Робочого навчального плану підготовки спеціалістів ХДТУБА [4], дисципліна 2.07 Робочого навчального плану підготовки бакалаврів КНУБА [5]), а також «Теорія архітектурної екології» [6], «Екологічні проблеми формування архітектурного середовища»

(18 годин лекцій і 14 практичних [6]), а також «Урбоекологія» (дисципліна 3.2.11 [7]), «Історія катастроф» (дисципліна 3.1.4 [7]). Існують також дисципліни екологічного спрямування і в освіті інших, не архітектурних спеціалізацій (2.2.7 «Основи екології та екодизайн» [8]). Але, в основному, всі зазначені дисципліни мають лекційний, теоретичний характер (позитивним виключенням є вищезазначена дисципліна з робочого навчального плану КНУБА «Екологічні проблеми формування архітектурного середовища» [6]). Але теоретичний курс має, перш за все, функції ознайомлення. Щоб привчити студентів (а в майбутньому архітекторів-практиків) до екологічного мислення, до бажання і вміння вирішувати екологічні завдання на практиці, не достатньо лише лекційних занять, необхідні також завдання з повноцінного практичного екологічного проектування. Безумовно, необхідним є і теоретичний курс, який має інформувати студентів про види техногенної і природної небезпеки і наводити приклади найбільш небезпечних, з точки зору екології, архітектурних рішень, а також приклади ігнорування в архітектурі екологічних проблем. Також повинні розкриватись позитивні тенденції і досягнення світової науки і архітектури в галузі безпеки і захисту людей і методи і засоби створення екологічно безпечних і екологічно корисних об'єктів.

Але найважливішим є практичний курс. Практичний курс повинен включати в себе проектування архітектурних і середовищних об'єктів, в основі яких лежить перш за все екологічна безпечність (форми, конструкції матеріалів, принципів розміщення і благоустрою), розробку екоконцепцій, врахування рекомендацій з ергономіки, фізіології, психології, відеоєкології, бар'єрного середовища та інших), а вже потім питання естетики і економічності. Проектування бар'єрного середовища, бар'єрних конструкцій і форм, розробка принципів і методів бар'єрності є особливо актуальним завданням в наш час, час активного руйнівного впливу техногенного середовища на здоров'я і життя людей і на живу природу в цілому.

Прийшов час вирівняти існуючий дисбаланс між формою і ступінню справжньої безпеки і користі створеної форми.

Висновки.

В результаті аналізу, проведеного у даній статті, уявляється за необхідне зробити наступні висновки:

1. Низький моральний, культурний і освітній рівень населення, фактична відсутність виховуючих інституцій, бурхливий розвиток комерційних відносин, кризовий стан екології вимагають дій щодо цілеспрямованого екологічного виховання мас представниками інтелігенції, які усвідомлюють ступінь екологічної небезпеки і які мають відповідні можливості.
2. Одним з дієвих важелів підготовки високопрофесійних фахівців з проектування штучного середовища, гармонійного природному, а також ековиховання частини користувачів (самих проектувальників і через них їх рідних і близьких) є введення в систему підготовки архітекторів і дизайнерів завдань і навчальних предметів з практичного екопроектування.
3. Структура навчальної дисципліни «Екопроектування» повинна складатись як з теоретичного курсу, так і курсу практичного проектування, пріоритетним завданням якого повинна стати екологічна безпечність і екологічна корисність об'єктів проектування.

Подальші дослідження планується направити на інші питання врахування екологічних чинників в процесі проектування об'єктів архітектурного середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шимко В. Т. Архитектурно-дизайнерское проектирование. Основы теории. – М.: Архитектура, 2005. – 296 с.
2. Даниленко В. Я. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури ХХ століття (національний та глобалізаційний аспекти): Автореф. дис. ... доктора

мистецтвознавства: 05.01.03 – Технічна естетика /Львівська національна академія мистецтв. – Львів, 2006. – 36 с.

3. Орлова О. О. Экологический фактор формообразования в дизайне: Автореф. дис. ... канд. искусствоведения: 05.01.03 – Техническая эстетика/ХГАДИ. – Харьков, 2003. – 20 с.
4. Робочий навчальний план підготовки спеціалістів на 2004–2005 учб. р. за спеціальністю 7.120.103 «Дизайн архітектурного середовища» /Харківський державний технічний університет будівництва та архітектури – Харків, 2004.
5. Робочий навчальний план підготовки бакалаврів на 2006–2007 навчальний рік /Київський національний університет будівництва та архітектури. – Київ, 2006.
6. Робочий навчальний план підготовки спеціалістів і магістрів на 2006–2007 навчальний рік за спеціальністю «Дизайн архітектурного середовища» //Київський національний університет будівництва та архітектури. –Київ, 2006.
7. Робочий навчальний план підготовки магістрів на 2004–2005 учб. р. за спеціальністю 8.120.103 «Дизайн архітектурного середовища» /Харківський державний технічний університет будівництва та архітектури.-Харків, 2004.
8. Робочий навчальний план 2007–2008 н.р. підготовки бакалаврів (6.020200) і спеціалістів (7.020210) за направленням « Мистецтво», спеціальності «Дизайн», спеціалізації « Інтер'єр і обладнання».